Tukevaisuusvaliokunnan kokouksessa 19.2. esille nousseet Agenda 2030 mietinnön asiantuntijakuulemisten aiheet ja asiantuntijat

- **SAK pyytänyt saada lausua. Päätettiin, että kuullaan työmarkkinajärjestöjä kirjallisesti laajemminkin**
    - SAK, STTK, Akava, EK ja Suomen yrittäjät.
- **Sosiaalinen kestävyys ja sen mittarit globaalisti ja kansallisesti (esimerkkinä köyhyysindikaattori):**
    - Tilastokeskus (Ylijohtaja Ville Vertanen kerää tiimin)
        - Euroopan unioni on edistynyt sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävässä kehityksessä – ympäristöasioissa on vielä kirittävää | Tieto&trendit
        - Luotettava yhteiskuntatilasto on demokratian perusta – tilastojen luku- ja käyttötaidosta kansalaistaito | Tieto&trendit
        - Globaali kestävän kehityksen indikaattorikokoelma on lähes valmis | Tieto&trendit
    - STN
        - Lapset ja nuoret – hyvinvoivat tulevaisuuden tekijät, YOUNG (2022–2028) Ohjelmassa keskitytään lapsiin ja nuoriin yhteiskunnan jäseninä sekä tulevaisuuden tekijöinä ja etsitään tutkimuksen avulla ratkaisuja, joilla turvata kaikkien lasten ja nuorten yhtäläiset mahdollisuudet hyvään elämään sekä turvalliseen kasvuun ja kehitykseen.
    - Professori Juho Saari, Tampereen yliopisto
- **Kestävän kehityksen/Agenda 2030 toimenpideohjelman ajallinen ulottuvuus (edistyminen yli vaalikausien ja miten saadaan esille tahtotila tulevasta):**
    - Tilastokeskus (Ylijohtaja Ville Vertanen kerää tiimin – mm. tutkimuspäällikkö Jukka Hoffren)
        - YK:n tuore raportti: Kestävä kehitys on vaarassa epäonnistua | Tieto&trendit
        - Globaali kestävä kehitys pahasti pois raiteilta | Tieto&trendit
    - VTV Tarkastusvirastojen työ tukee YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisen seurantaa - Valtiontalouden tarkastusvirasto
    - Nuorten Agenda 2030: Etusivu - Nuorten Agenda2030
    - Nuoli-ryhmä: Nuorten ilmasto- ja luontoryhmä - Nuorten Agenda2030
    - Kestävän kehityksen toimikunta
        - Agenda 2030 tiekartta: Kestävän kehityksen toimikunnan Agenda2030 -tiekartta - Valto
- **Alueelliset erot ja alueellinen edistyminen:**
    - Tilastokeskus (Ylijohtaja Ville Vertanen kerää tiimin)
    - Mikko Weckroth. Tutkimuspäällikkö, erikoistutkija, LUKE
    - Alue- ja väestönkehityksen asiantuntija/Turun kaupungin strategiajohtaja Timo Aro
    - Hinku-verkosto – Hiilineutraalisuomi > Hinku-verkosto -
        - Hinku-verkoston vastuullinen johtaja, Ilmastoratkaisujen yksikönjohtaja Jyri Seppälä, Suomen ympäristökeskus (Syke)
- **Henkinen kestävyys/resilienssi:**

- Käytännöllisen filosofian dosentti (HY) Tapio Puolimatka
- Dogmatiikan dosentti (HY) Juha Ahvio
- Maanpuolustuskorkeakoulu
- Huoltovarmuuskeskus
- THL (Mielenterveyden tila)
- Dosentti Pasi Mäenpää (Yhteisöjen resilienssi)
- Laura Valli (Kuolema kuittaa univelan? : Tutkimus resilienssistä ja resilienssipotentiaalin johtamisesta kriisinhallintaorganisaatiossa - Trepo)

- **Systeeminen/holistinen näkökulma (keskinäisvaikutukset ja niihin liittyvät yhtymäkohdat kestävän kehityksen politiikan painpistealueina)**
  - Professori Eva Heiskanen, Helsingin yliopisto

- **Ympäristön vaikutus terveyteen ja terveys laajemminkin (esimerkiksi liikunnan vaikutus terveyteen ja hyvinvointiin)**
  - Liikuntatieteellinen seura
    - Millainen elinympäristö liikuttaa ja tukee hyvinvointia parhaiten? - Liikuntatieteellinen Seura – Finnish Society of Sport Sciences
  - STN ympäristö ja terveys
    - **Ilmastonmuutos ja ihminen, CLIMATE (2020–2026)**
      Ohjelmassa haetaan ratkaisuja siihen, miten ihmiset voisivat tehdä ilmastonmuutoksen hillitsemiseen tai sopeutumiseen liittyviä valintoja ja miten yhteiskunta mahdollistaa valintojen tekemisen kestävästi ja yhdenvertaisesti.
    - **Pandemiat yhteiskunnallisena haasteena, PANDEMICS (2021–2024)**
      Ohjelmassa keskitytään pandemioiden aiheuttamiin kriiseihin ja niiden laajamittaisiin yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.
  - THL
    - Planetaarinen terveys ja hyvinvointi - THL
      Mikaela Grotenfelt-Enegren, ympäristöterveysyksikön ylilääkäri, THL
      https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/148548/Grotenfelt-Enegren_YT1-2024_6-12.pdf?sequence=1
  - Ilmastolääkärit verkosto (Lääkärit - Ilmastorintama)
    - Elämäntapalääkäri Soili Kasanen (LL, DiplBLM)

- **Ruokajärjestelmä**
  - Huoltovarmuuskeskus
  - Strategisen tutkimuksen neuvoston (STN) ruokaohjelma, ohjelmajohtaja: professori Juha Helenius, Helsingin yliopisto
    - **Kohti kestävää, terveellistä ja ilmastoneutraalia ruokajärjestelmää, FOOD (2019–2025)**
      Ohjelmassa etsitään ratkaisua siihen, miten edetään kohti kestävää, terveellistä ja ilmastoneutraalia ruokajärjestelmää. Tulevaisuuden ruokajärjestelmän tulee olla osa ilmastonmuutoksen ratkaisua, ei osa ongelmaa
  - Uutta teknologiaa hyödyntäviä elintarvikealan toimijoita, kuten esimerkiksi Solarfoods, MeEat Food Tech Oy, Finnish Food Factory, Alvar Pet, Plantagusto Group, Joukko suomalaisyhtiöitä haluaa mullistaa maailman ruoantuotannon – Selvitimme 12 kasvuyhtiön talousluvut | Kauppalehti

- **Post 2030/iso kuva**
  - UPI (Hiski Haukkala?)

        - Globaali turvallisuus ja hallinta - FIIA - Finnish Institute of International Affairs
          Globaali turvallisuus ja hallinta - FIIA - Finnish Institute of International Affairs
    - Toimitusjohtaja Rilli Lappalainen, Finnsus
    - Professori Teivo Teivo Teivainen, HY
    - Akatemiatutkija Timo Miettinen, HY
    - Pääjohtaja Petteri Taalas, Ilmatieteen laitos
    - Ympäristöpolitiikan professori Pekka Jokinen, Tampereen yliopisto
    - Suomen YK-liiton toiminnanjohtaja Helena Laukko (YK 2.0 teemasta?)

- **Ylikulutus**

    - TuV:n tälle vaalikaudelle päätettyjä painopistealueita. Ylikulutus-ohry keskustelee kuultavista tähän teemaan myöhemmin.
    - apulaisprofessori Jenny Rinkinen, LUT yliopisto

21.2. kokouksessa päätetyt vesiteeman jatkokuulemiset ja asiantuntijat

- **Kaupallisten vesiratkaisuiden skaalautuminen**
    - **Topi Helle**, Toimitusjohtaja, Finnish Water Forum (FI) – Finnish Water Forum
    - Indo Nordic EU Water Forum (verkosto liittyy Finnish Water Forumiin)
    - **Business Finland** (Esim. Risto Huhta-Koivisto)
      Circular economy for water management: Overview on French–Finnish cooperation - Business Finland
    - **Sansox, Jukka Hakola**, Contact | Sansox ja **muita vesialan yrityksiä**

- **Veden ja ilmastopakolaisuuden yhteys**
    - Ilmatieteen laitos, Ryhmäpäällikkö FT **Anna Luomaranta**, puh. +358 50 383 5358: Sään ääri-ilmiöt ja ilmastonmuutos - Ilmatieteen laitos
    - Helsingin yliopiston antropologian professori **Sirpa Tenhunen:** Ilmastonmuutoksen haittoja vastaan antrop - Tietysti.fi; Sirpa Tenhunen | Jyväskylän yliopisto
    - kansainvälisen siirtolaisuusjärjestö **IOM:n Suomen-maajohtaja Simo Kohonen** (Puhe ”ilmastopakolaisista” johtaa harhaan | IOM Suomi)
    - Prof. **Kirsi Pauliina Kallio**: Ilmastoliikkuvuuden iso kysymys: ketkä jäävät jumiin ja ketkä lähtevät liikkeelle? – MustRead

- **Vesistöjen ekologisesta kestävyydestä**

    - **Suomen vesistösäätiö** (Vesistöpaneeli - Suomen vesistösäätiö)
    - **Seppo Knuuttila** Syke (Seppo Knuuttila)

- **Blueadapt:** Sininen talous: kestävä sininen kasvu, uudet liiketoimintaideat
    - https://blueadapt.fi/tietoa-hankkeesta/ ; Tutkijat – Blueadapt

- **Vesi- ja ruokaketjujen kytkeytyminen: ympäristö, vesijalanjälki ym. kokonaiskuvaa**
    - **Kari Hyytiäinen**, Helsingin yliopisto (Itämeren suojelun taloustieteen professori)**.** Theme 3: Sustainable food and water systems | Resilient and Just Systems | University of Helsinki
    - Globaalien vesi- ja ruoka-asioiden professori **Matti Kummu:** Matti Kummu | Aalto-yliopisto; ks. myös Tuore tutkimus: Ilmastonmuutos uhkaa jopa kolmannesta maailman ruoantuotannosta | Aalto-yliopisto

    - **Tuomas Kuhmonen**, maaseutuun erikoistunut tulevaisuudentutkija, tutkimusjohtaja, Tulevaisuuden tutkimuskeskus

- **Hulevesihallinta, tilanne ja toimenpiteet**:
    - Ilmastonmuutos ja tulevaisuuden kaupungit - **Ilmatieteen laitos**
    - Hule- ja lumivesien yhdistetty hallinta kaupunkiympäristössä: luonnonmukaiset ratkaisut ja mitoituskysymykset (HuHa) | Oulun yliopisto

- **Vesimuutosten kulttuuriset vaikutukset**
    - **Yliopisto-opettaja Jaana Kouri** (TY):
    - **Ympäristökulttuurin tutkijaverkosto** Ympäristökulttuurin tutkijaverkosto - UEFConnect
    - ympäristöpolitiikan prof. **Rauno Sairinen**, UEF, Ilmastonmuutoksen sosiaalisten vaikutusten arviointi –15168103.pdf
    - **Elina Laine** Elina Laine | Olympiakomitea (hiihtoharrastuksen muutoksesta ja yhdenvertaisista harrastusmahdollisuuksista ilmastonmuutoksen edetessä)
    - **Tero Mustonen** Tero Mustonen voitti maailman merkittävimmän ympäristöpalkinnon – tällainen on Lumimuutos, jolla hän voiton vei | Kotimaa | Yle

Sihteeristön kysymys: pitäisikö lisätä vielä kaksi ajankohtaista teema?

Sotien ympäristövaikutukset:

Ympäristö on sodan hiljainen uhri | Helsingin yliopisto

Esimerkiksi
- Suomen ilmastopaneelin (IPCC) puheenjohtaja professori Markku Ollikainen, HY
- UPI: Ilmastopolitiikan ja -turvallisuuden tutkimuskeskus - FIIA - Finnish Institute of International Affairs
    - Esimerkiksi johtava tutkija Emma Hakala tai tutkimusprofessori Antto Vihma

Ja hiilinielut:

Suomella on aivan jäätävä hiilinieluvelka metsissä – näin sitä voitaisiin helpottaa rajoittamatta hakkuita | Politiikka | Yle

Teknologiset hiilinielut tarjoavat Suomelle mahdollisuuksia – strategian ja kannustimien luominen kiireellistä – Ilmastopaneeli